

Горняк Ольга,
д-р екон. наук, професор,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Доленко Леонід,
канд. екон. наук, доцент,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ФОРМУВАННЯ МІЖОРГАНІЗАЦІЙНИХ МЕРЕЖ У СУЧАСНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Ключові слова: мережа, мережева координація, міжорганізаційні мережі, мережевізація, між фірмова взаємодія, інтеграція, квазіінтеграція.

Olga Gorniak,
Doctor of Science (Economics), Professor,
Mechnikov National University of Odessa
Leonid Dolenko,
PhD, Associate Professor
Mechnikov National University of Odessa

FORMATION OF INTER-ORGANIZATIONAL NETWORKS IN MODERN ECONOMIC ENVIRONMENT

Key words: network, network coordination, inter-organizational networks, networking, intercompany interaction, integration, quasi-integration.

Динамічний розвиток мережевих структур у національній і світовій економіках досліджуються представниками економічної теорії, менеджменту, соціології, соціальної психології. Кожна з цих наук **по-своєму** трактує сутність і причини формування та розвитку мереж і мережевої взаємодії, використовуючи при цьому свою методологію і теоретичні підходи. Різноманітність трактовок і досліджень надає можливість, з одного боку, досягти певних проривів у **дослідженнях**, але з іншого, - породжує так званий інформаційний хаос [1, с. 10], що є характерним для теорій, які починають формуватися і спираються на великий обсяг емпіричних досліджень.

Особливої уваги заслуговують дослідження мережевої координації діяльності економічних агентів, яка відображає названі підходи повною мірою. Оскільки економічна діяльність включає не лише дію **об'єктивних** процесів, які вивчає економічна теорія, але й суб'єктивних чинників, дослідженням яких займаються соціологія, менеджмент, соціальна психологія. За такого підходу мережу можна трактувати як один із механізмів координації дій економічних агентів, які передбачають врахування процесів формування соціальних мереж. Тому при аналізі **міжорганізаційних** мереж великого значення набувають результати та інструменти досліджень теорії соціальних мереж.

Міжорганізаційні мережі у найбільш загальній **трактовці** представляють собою специфічну форму співробітництва і взаємодії між суб'єктами господарювання, яка характеризується, по-перше, тим, що учасників мережі повинно бути не менше трьох (кількісні параметри) і, по-друге, вони не об'єднують, а узгоджують свої напрямки діяльності [2; 3].

Партнери, об'єднані в **міжорганізаційну** мережу, є **юридично незалежними**, але їх взаємозв'язок і взаємовплив досить сильний. Особливо це відчувається під час прийняття ними рішень, коли необхідно обов'язково врахувати інтереси своїх партнерів. В мережі неможливо приймати рішення, виходячи лише зі своїх власних інтересів та **цілей**. При цьому інтеграція в мережі є неповною. Багато дослідників характеризує їх як **квазіінтеграцію** [1; 4], яка не передбачає передачу прав власності, але при цьому забезпечує **довготривалість** взаємовідносин, формування правил і норм організації діяльності всередині мережі.

Формування міжорганізаційних мереж у різних країнах і регіонах світу має свою специфіку. У багатьох країнах Південно-східної Азії на протязі досить довгого періоду переважала японська модель міжорганізаційних взаємодій [5]. Вона базувалася на **кейрецу** - **бізнес-групах**, що створювалися на основі поєднання фінансових та виробничих компаній різних галузей і сфер на чолі з великим банком. Особливістю є, по-перше, багатоплановість взаємовідносин: фінансові, обмін персоналом і знанням, відносини зі споживачами тощо; по-друге, сформована соціальна мережа, що представлена групою осіб, які контролюють **компанії-учасниці**. Крім того, дана модель передбачає активну участь держави у **міжорганізаційній** взаємодії. Європейська і американська моделі розвитку міжорганізаційних мереж відрізняються різноманітністю форм, широтою, участю малих і середніх підприємств у даних процесах і частковою підтримкою держави. В той же час в процесі функціонування різних моделей чітко проявляються однакові їх характеристики. Це - залежність учасників від ресурсів одне одного і можливість комбінувати ресурси для досягнення **синергії**. Це сприяє розвитку процесів кооперації.

Коопереційні угоди між учасниками міжорганізаційних мереж, з одного боку, посилюють їх взаємозалежність, оскільки вони починають виробляти спільні продукти, а з іншого, - змінюють їх поведінку на галузевих ринках, що в кінцевому підсумку спричиняє якісні зміни на цих ринках. В процесі кооперації виникають проблеми, пов'язані з нерівномірним розподілом витрат і вигадів, який породжується опортунізмом деяких учасників мережі, а також з довірою, що є принциповою основою кооперативних відносин. Практика функціонування міжорганізаційних мереж і емпіричні дослідження підтверджують ці проблеми, але при цьому мережі розвиваються досить успішно, оскільки партнери при прийнятті рішень керуються принципом обмеженої раціональності, спираючись на наявний у них досвід та інформацію.

Список використаних джерел

1. Шерешева М.Ю. Формы сетевого взаимодействия компаний: курс лекций. М.: Издат. дом ГУ Высшей школы экономики. - 2010. - 339 с.
2. Huggins R. The Success and Failure of Policy - Implanted Inter-Firm Network Initiatives: Motivations, Processes and Structure // *Entrepreneurship & Regional Development*. 2000. № 12.
3. Котлер Ф., Акрол Р.Р. Маркетинг в сетевой экономике // *Маркетинг и маркетинговые исследования в России*. - 2002. - № 2. - С. 2-19.
4. Дементьев В. Квазиинтеграция в фокусе институциональной теории // *Вестник университета (ГУУ)*. Серия «Институциональная экономика». - 2001. - №1 (2). - С. 84-95.
5. Кашуба Я. Японский феномен развития частного бизнеса. - Львів: Астрологія. — 2009. — 272 с.